

MADELINE MILLEROVÁ

KIRKÉ

TATRAN

Nathanielovi
νόστος

1. KAPITOLA

KEĎ SOM SA NARODILA, nik nevedel, čo som vlastne. Považovali ma za nymfu, presne ako matku, tety a tisícky sesterníc. Sme najslabšie zo všetkých bohýň, naše obmedzené schopnosti nám ledva zabezpečia nesmrteľnosť. Prihovárame sa rybám, pomáhame rásť kvetom, privolávame dážď a drankáme soľ z morských vín. Slovo nymfa presne vystihuje náš život. V reči bohov má totiž dva významy – bohyňa a nevesta.

Aj moja matka bola najáda, strážkyňa fontán a potokov. Otcovi padla do oka, keď navštívil jej otca Okeana. V tých časoch sa Helios a Okeanos stretávali často. Boli bratanci a navyše rovesníci, hoci tak nevyzerali. Otec žiaril ako čerstvo ukutý bronz, zatiaľ čo Okeanos sa narodil s uslzenými očami a bielou bradou až po pás. Obaja však patrili k Titanom a nemali v láske vresklúnskych olympanov, ktorí nestáli pri stvorení sveta.

Okeanov podzemný palác bol skutočný klenot. Vysoké klenby pozlátených siení sa vábivo ligotali, kamenné podlahy vyhladili stovky božských nôh. V každej miestnosti tlmene zurčala Okeanova rieka, zdroj pitnej vody, taká temná, že nik nevedel, kde má dno. Na trávnatých brehoch posiatych jemnými sivými kvietkami sedávali Okeanove nespočetné deti – najády, nymfy a riečni bohovia. Rozosmiate tváre im žiarili v okolitom šere a štíhle telá sa ladne prepletali. Podávali si zlaté čaše, zápasili spolu a oddávali sa ľúbostným hrám. Ich ľaliová krása však bledla popri pôvabe mojej matky.

Každý pramienok jej gaštanových vlasov sa jagal, akoby ho osvetľoval vnútorný plameň. Určite vycítila otcov žeravý pohľad. Bezpochyby si upravila šaty, aby jej akurátne padali cez plece, a ponorila bieloskvúce prsty do vody. Podobné triky som ju videla používať najmenej tisíckrát. Otec jej zakaždým naletel. Veril totiž, že celý svet slúži len na jeho potešenie.

„Kto je to?“ spýtal sa Okeana.

Okeanos mal od otca mnoho zlatookých vnúčat a rád by privítal ďalšie. „Moja dcéra Persa. Ak po nej túžiš, je tvoja.“

Na druhý deň ju otec našiel pri pozemskej fontáne obrastenej veľkými zlatými narcismi a dubovými konármi. Bolo to utešené miesto, ani stopy po blate či slizkých žabách – čisté okruhliaky na brehu plynulo prechádzali do trávy. Otec síce nemal zmysel pre detaily, ale dokázal oceniť matkino vyšperkované umenie.

Matka vedela, že sa blíži. Bola krehká, no prefíkaná ako líška. Túžila po moci a krátkodobé romániky či nemanželské pánkharti nezapadali do jej plánov. Keď sa jej otec zjavil v celej svojej sláve, vysmiala ho. Spať s tebou? A prečo?

Pravda, otec sa jej mohol zmocniť násilím, no rád si nahováral, že sa nemusí uchýľovať k podobným praktikám, keď po ňom túžia všetky ženy – otrokyne i bohyně. Svedčili o tom jeho preplnené oltáre. Neustále na nich dymili obety budúcich matiek a šťastných ľavobočkov.

„Môžeš si vybrať – manželstvo, alebo nič,“ vyhlásila matka. „Ak si ma vezmeš, pamätaj – na poli sa môžeš váľať, s kým chceš, ale domov si milenky vodiť nebudeš. V tvojom paláci budem vládnuť ja.“

Otcovi sa dosiaľ nik neodvážil klásť podmienky, ale bohovia nado-všetko milujú novoty. „Dohodnuté,“ odvetil a daroval matke skvostný náhrdelník. Vyrobil ho sám z najvzácnejších jantárových koráľov. Ďalšia dostala po pôrode a neskôr ešte tri za mojich súrodencov. Nevie, čo ju tešilo väčšmi – nádherné ligotavé koráliky alebo závistlivé pohľady sestier. Pravdepodobne by ich zbierala donekonečna, kým by jej neviseli na krku ako jarmo, no bohovia jej to zakázali, keď vyšlo najavo, čo sme zač. Môžeš mať iné deti, vraveli, no nie s ním. Lenže od koho iného by dostala jantárové korále? Vtedy som ju jediný raz videla plakať.

Po narodení ma teta umyla a zabalila do perinky. Nebudem vás zaťažovať jej menom, v mojom príbehu je plno tiet. Ďalšia sa venovala matke – namaľovala jej pery červeným rúžom a prečesala vlasy slonovinovým hrebeňom. Tretia otvorila dvere a pustila dnu otca.

„Je to dievča,“ oznámila mu matka s ohrnutým nosom.

Otcovi to neprekážalo. Mal rád svoje láskavé dcéry so zlatistou olivovou pokožkou. Bohovia i smrteľníci za ne štedro platili a jeho pokladnica prekypovala zlatom. Povrávalo sa, že sa vyrovná samému vládcovi bohov. Položil mi ruku na čelo a požehnal ma.

„Nájdeme jej dobrú partiu,“ vyhlásil.

„Akú?“ vyzvedala matka. Potešilo by ju, keby ma mohla vymeniť za niečo lepšie.

Otec mi zamyslene prehrabol vlásy, pozorne sa mi zahľadil do očí a preskúmal lícne kosti.

„Pravdepodobne princa.“

„Princa?“ zhrozila sa matka. „Hádám nie smrteľníka?“

V tvári sa jej zračil neskrývaný odpor. Raz som sa rodičov spýtala, ako vyzerajú smrteľníci. „V istom zmysle sa na nás ponášajú,“ odvetil otec. „Asi ako sa červ ponáša na veľrybu.“

Matka v tom mala jasno: „Sú to divosi, kopy hnilého mäsa.“

„Zaslúži si Diovho syna,“ nástojila. Už sa videla na olympskej hostine po pravici kráľovnej Héry.

„Nie. Má priostrú bradu a vo vlasoch pásy ako divá mačka.“

Matka viac neodporovala. Dobre vedela, že otca neradno nahnevať. Žiari ako rýdze zlato, no nezabudni, že vie aj páliť.

Vstala. Brucho mala opäť dokonale hladké a s hebkými ružovými lícami vyzerala panensky svieža. Všetky nymfy sa rýchlo zotavujú, ale Okeanove dcéry vypúšťajú deti ako ikry.

„Pod,“ zapriadla zvodne. „Spravíme si lepšiu.“

Vyrástla som rýchlo, moje detstvo trvalo iba pár hodín. Ostala pri mne teta, čo sa túžila zavďačiť matke. Dala mi meno Kirké, Jastrabica, lebo som mala žlté oči a čudesný tenký hlas. Len čo pochopila, že matka si ju nevšíma, nebadane sa vytratila.

„Mama,“ pípla som. „Teta je preč.“

Matka neodpovedala. Otec odišiel na nebeskom voze, nuž si zaple--tala do vlasov kvety a chystala sa vyklízuť tajnými vodnými cestičkami na trávnaté riečne brehy, kde polihovali jej sestry. Mohla som sa k nej pridať, no nechcelo sa mi celý deň vysedávať a počúvať klebety, ktorým som nerozumela a vôbec ma nezaujímali. Radšej som ostala doma.

Otcov palác bol tmavý a mĺkvy. Susedil s Okeanovým podzemným sídlom a postavili ho z vylešteného obsidiánu. Napokon, prečo nie? Otec si mohol vybrať ktorýkoľvek materiál –

krvavočervený egyptský mramor či vonnú živicu z Arábie, ale jemu sa páčilo, ako hladké sopečné sklo vzbĺkne plameňom, vždy keď sa k nemu priblíži. Pravda, nenapadlo mu, aká tma zavládne v paláci po jeho odchode. Nevedel si predstaviť svet, v ktorom ho niet.

Doma som si mohla robiť, čo sa mi zachcelo – behať po chodbách s fak-ľou v ruke a sledovať, ako ma prenasledujú temné plamene, ležať na hladkej zemi a prstami do nej vyrývať jamky. V paláci nebolo jediného červíka či dážďovky, no vtedy sa mi to nezdalo zvláštne. V otcových sieňach nežilo nič okrem nás.

Keď sa otec vrátil, podlaha sa zavlnila a všetky vyhlbené jamky zmizli. Vzápätí sa zjavila aj matka obklopená vôňou kvetov. Pribehla k nemu, zavesila sa mu na krk a podala mu čašu vína. Otec si ju vzal a zamieril k striebornému trónu. Nasledovala som ho. Vitaj doma, otec, vitaj doma.

Otec sa pri víne zakaždým venoval dáme. Nikomu nedovolil, aby hral s ním. Len čo potiahol figúrkou, obrátil šachovnicu a ťahal znovu. Matka ho vábila medovým hlasom: „Nejdeš do postele, drahý?“ Pôvabne sa pred ním otáčala, aby vynikli všetky jej vnady. Väčšinou sa dal zviest, ale občas dal prednosť hre. Tie chvíle som mala najradšej, lebo matka rozzúrene tresla myrhovníkovými dverami a odpochodovala.

Pri otcových nohách bol celý svet ako zo zlata. Žiaril od hlavy po päty, jeho žltá pokožka, jagavé oči i bronzové vlasy zalievali okolie jasnými lúčmi. Bol horúcejší než kôš s uhlím a ja som sa k nemu tísila ako jašterica na skale, vždy keď mi to dovolil. Teta vravela, že slabší bohovia naň-ho nedokážu ani pozrieť, no ja som mu zízala do tváre, až kým som ju nevidela všade – na podlahe, žiarivých stenách, vykladaných stoloch, ba i na vlastnej koži.

„Čo by sa stalo, keby ťa nejaký smrteľník zazrel v plnej sláve?“ vyzvedala som.

„Zhorel by na uhoľ.“

„A čo keby zbadal mňa?“

Otec sa usmial. Počula som, ako pohl mramorovými figúrkami na drevenej šachovnici. „Mal by z pekla šťastie.“

„Nespálila by som ho?“

„Pravdaže nie,“ odvetil.

„Veď mám tvoje oči.“

„Nie,“ opravil ma. „Dobre sa dívaj.“ Zahľadel sa na poleno v kozube. Zažiarilo, vzbĺklo a vzápätí sa rozpadlo na popol. „A to ešte nič nie je. Dokážeš to aj ty?“

Celú noc som gánila na polená, ale márne.

Onedlho sa mi narodila sestra a hneď nato brat. Nevieam, koľko času medzi nimi ubehlo. V božských sieňach dni plynú ako vodopád a ešte som ich nevedela počítať. Mohol ma to naučiť otec, veď každé ráno vychádzal na oblohu, presný ako hodinky, ale aj on považoval mojich nových súrodencov za dvojčatá. Rozhodne boli nerozluční. Otec ich požehnal naraz. „Ty,“ oslovil oslnivú Pasifae, „ty sa vydáš za Diovhov syna.“ Hovoril prorockým hlasom, ktorý sa nikdy nemýlil. Matke od radosti zasvietili oči. Predstavovala si, v akých róbach sa ukáže na Diových hostinách.

„A ty,“ obrátil sa k bratovi. Tentoraz hovoril obyčajným hlasom, zvučným a jasným ako letné ráno. „Syn je vždy obrazom matky.“ Tá nadšene využila príležitosť a na svoju počesť mu dala meno Perses.

Súrodencom to myslelo a rýchlo pochopili, ako sa veci majú. Radi sa mi vysmievali spoza belostných rúk. Oči má žlté ako šťanka. Piští ako sova. Radšej ju mali nazvať Koza, je škaredá ako noc.

Spočiatku sa nezmohli na dôvtipnejšie urážky, ale veľmi rýchlo napreovali. Vyhýbala som sa im a oni si čoskoro našli lepšiu zábavu medzi mladučkými najádami a riečnymi bohmi v Okeanových sieňach. Keď matka odišla za sestrami, pridali sa k nej a okamžite si zotročili poddajné sesternice a bratancov, ktorí k nim bezmocne vzhliadali ako čereble vydané napospas šťuke. Vymysleli si stovky krutých hier. No tak, Melia, nahovárali mladučké nymfy, všetky olympanky si skrátili vlasy až po krk, je to najnovšia móda. Ak sa nedáš ostriať, nikdy si nenájdeš manžela. A keď sa vyholená ovečka rozplakala, podzemný palác sa ozýval ich škodoradostným smiechom.

Nestarala som sa do ich hier. Trávila som dni v otcových tichých sieňach a sedávala som mu pri nohách. Za odmenu sa ponúkol, že ma vezme so sebou, keď pôjde skontrolovať svoje posvätné stádo. Bola to veľká česť, viezť sa v otcovom zlatom voze a uzrieť čriedu, ktorú mu závideli všetci bohovia – päťdesiat bielučkých jalovic, čo mu krásou spríjemňovali každodennú cestu po oblohe. Vyklonila som sa z voza zdobeného drahokamami a v úžase som obdivovala pozemskú nádheru – sýtozelené lesy, končisté vrchy a šíry modrý oceán. Dúfala som, že zbadám smrteľníkov, no boli sme privysoko.

O čriedu sa starali moje dve nevlastné sestry na trávnom ostrove Trinakia. Len čo sme pristáli, sestry pribehli k otcovi a s výkrikom sa mu hodili okolo krku. Patrili k jeho najkrajším deťom, pokožku i vlasy mali ako zo zlata. Volali sa Lampetia a Faetusa, Žiarivá a Oslnivá.

„Kohože si to priviedol?“

„Pozri na jej oči! Isto je to Persina dcéra.“

„Pravdaže!“ Lampetia – aspoň myslím, že to bola ona – ma pohladila po vlasoch. „Srdiečko, pre tie oči sa netráp, naozaj. Tvoja matka je krásna, ale nikdy nebola silná.“

„Mám rovnaké oči ako vy,“ bránila som sa.

„No nie je zlatá? Nie, srdiečko, naše oči žiaria ako oheň a vlasy sa nám ligocú sťa slnko na hladine jazera.“

„Ešteže nosíš vrkoč,“ povedala Faetusa. „Tie hnedé pramene sa v ňom stratia. Len škoda, že nevieš rovnako utajiť svoj hlas.“

„Mohla by prestať rozprávať. To by šlo, nemyslíš?“

„Veru hej.“ Usmiali sa. „Pôjdeme sa pozrieť na čriedu?“

Nikdy predtým som nevidela kravy, ale otcove jalovice boli také krásne, že som ich nepotrebovala k ničomu prirovnávať. Mali ľaliovobielu srst' a láskavé oči lemované dlhými mihalnicami. Za pozlátané rohy vďačili sestrám a ladne natáhovali krky ako tanečnice. Prehnuté chrbty im mätko žiarili v lúčoch zapadajúceho slnka.

„Fíha!“ zhíkla som. „Smiem sa ich dotknúť?“

„Nie,“ zahriakol ma otec.

„Chceš vedieť, ako sa volajú? Toto je Beluša, Hviezda, Drahá, Parádnica, Kráska, Zlatorožka a Blyskuľa. Tamto je Drahá a vedľa nej...“

„Drahú ste už menovali,“ skočila som im do reči. „Stojí tamto.“ Ukázala som na prvú kravu. Pokojne prežúvala trávnu.

Sestry si vymenili pohľad a ukradomky zaškúlili na otca, ale ten sa neprítomne kochal pohľadom na stádo.

„Mýliš sa,“ vyhlásili. „Toto je Drahá. Hentam stojí Svetluška, Kométa a...“

„Čo to má znamenať?“ vyhrkol otec. „Prečo má Kráska na chrbte chrastu?“

Sestry sa pretekali v ospravedlňovaní. „Akú chrastu? To nie je možné! Kráska, čo si zase stvárila? Kde si sa len mohla poraniť?“

Naklonila som sa bližšie a zbadala drobnú chrastičku, menšiu než necht na mojom malíčku. Otec sa mračil. „Dozajtra ju vyliečite.“

Sestry horlivo prikyvovali. Samozrejme, ako si želáš. Veľmi nás to mrzí.

Nastúpili sme do voza a otec chytil opraty. Sestry mu na rozlúčku zasykali ruky bozkami a vzápätí nás kone vytiahli na oblohu. Na tmavnúcom nebi zažiarili prvé súhvezdia.

Spomínam si, ako mi otec rozprával, že na zemi žijú muži nazývaní astronómovia, ich úlohou je sledovať jeho príchod a odchod. Smrteľníci si ich veľmi vážia, aj sami králi dôverujú ich radám, no vždy keď sa otec niekde zastaví, ich výpočty vyjdú navivoč. Potom si ich králi predvolajú, označia ich za podvodníkov a odsúdia na smrť, vysvetľoval mi s úsmevom. Nič iné si podľa neho nezaslúžili. Boh slnka Helios predsa prichádza a odchádza podľa vlastnej vôle, nik nemôže predpovedať, čo spraví.

„Otec,“ vyzvedala som cestou domov, „ideme dosť neskoro, aby sme zabili astronómov?“

„Veru hej,“ odvetil a zatriasol štrngajúcimi opratami. Kone sa vrhli vpred a zem sa zmenila na rozmazanú šmuhu zahalenú nočnými tieňmi. Tentoraz som nehľadela nadol. Zmocnil sa ma nepríjemný pocit, akoby mi neviditeľná ruka zvierala srdce. Myslela som na astronómov. V duchu som videla, ako sa s ohnutými chrbtami plazia pred trónom. Odpusťte, žobronia na kostnatých kolenách, nie je to naša vina, slnko sa oneskorilo!

Slnko nikdy nemešká, odvetia vládcovia. To je predsa rúhanie! Zaslúžite si smrť! Vzápätí dopadnú sekery a rozseknú prosiacich úbožiacov vo dvoje.

„Otec,“ vyhrkla som. „Mám taký zvláštny pocit.“

„Určite si hladná,“ usúdil. „Je najvyšší čas na hostinu. Tvoje sestry by sa mali hanbiť, že nás tak zdržali.“

Najedla som sa dosýta, no úzkosť ma neopúšťala. Perses a Pasifae si všimli, ako sa tvárim, a začali do mňa dobiedzať. „Zhltla si žabu?“

„Nie,“ odvetila som.

Schuti sa rozosmiali a navzájom sa pohládzali, akoby si leštili šupiny. Sestra pokračovala: „Ako sa ti páčili otcove jalovice?“

„Sú nádherné.“

Pereses sa uškrnul. „Ona to nevie! Videla si už takú hlupaňu?“

„Namojveru nie,“ pridala sa sestra.

Nemala som sa pýtať, ale po rozume mi stále behali mŕtve telá astronómov na mramorovej podlahe. „Čo neviem?“

Pasifae pohrdavo zvrátila krásnu tvár. „Že ich otec trtká, hlupaňa. Tak sa rozmnožujú. Otec sa premení na býka, obťažká ich telcami a staré upečie. Preto si všetci myslia, že sú nesmrteľné.“

„Klameš.“

Pri pohľade na môj rumenec súrodenci zavylí od smiechu. Matka ich začula a zamierila k nám. Milovala ich kruté žarty.

„Povedali sme Kirké o otcových kravách,“ vysvetlil jej brat. „Nevedela o tom.“

Matka sa zasmiala ako zurčiaca fontána. „Hlúpa Kirké.“

Tak ubiehal rok za rokom. Kiežby som mohla povedať, že som len vyčkávala na šancu vyslobodiť sa z pút svojej mučivej existencie, no v skutočnosti by som v nej asi zotrvala na večné veky.